

UNIVERSITATEA „BABEȘ-BOLYAI” CLUJ-NAPOCA
FACULTATEA DE STUDII EUROPENE
ȘCOALA DOCTORALĂ
„RELAȚII INTERNAȚIONALE ȘI STUDII EUROPENE”

**REZUMAT AL TEZEI DE DOCTORAT CU TITLUL
PROCEDURA DE INFRINGEMENT**

Conducător de doctorat: Prof. Univ. Dr. Nicolae Păun

Student doctorand: Bufan Mihai

Domeniul: Relații Internaționale și Studii Europene

Cluj-Napoca, 2026

Teza de doctorat intitulată „Procedura de infringement” cercetează cel mai complex și elaborat mecanism juridic prin care Uniunea Europeană poate sancționa statele membre pentru neconformitatea cu dreptul unional. Lucrarea examinează atât dimensiunea materială, cât și pe cea procedurală a mecanismului, subliniind că scopul său depășește limitele funcției strict punitive, dorind să arate că procedura are în egală măsură un rol preventiv și coercitiv, vizând restabilirea conformității mai degrabă decât pedepsirea. Structurată în șapte capitole cu roluri clar delimitate, teza oferă o parcurgere sistematică a subiectului, combinând analiza teoretică cu concluzii aplicative și dezvoltând argumentele într-o succesiune logică și integrată.

Cuprinsul lucrării este detaliat astfel:

CAPITOLUL 1. INTRODUCERE	10
1.1. Motivarea alegerii temei	10
1.2. Descrierea cercetării.....	13
1.3. Metodologia de cercetare	16
1.4. Ipotezele cercetării	18
1.5. De la Paris și Roma la Lisabona	19P
CAPITOLUL 2. ASPECTE DE FOND	27
2.1. Scopul procedurii	27
2.2. Natura procedurilor.....	31
2.3. Puterea discreționară a comisiei în ceea ce privește momentul inițierii unei proceduri de infringement.....	34
2.4. Autorul încălcării	38
2.4.1. Instanțele naționale	41
2.4.2. Entitățile private.....	45
2.5. Încălcarea dreptului Uniunii - The infringement	48
2.5.1. Încălcarea normelor	49
2.5.2. Comportamentul statelor membre.....	51
2.5.3. Transpunerea directivelor.....	53
2.5.4. Principii generale de drept și drepturi fundamentale	58
2.5.5. Obligația de cooperare loială	59
2.5.6. Acțiuni externe	62
2.5.7. Politica externă și de securitate comună	63
2.5.8. Libertate, securitate și justiție	64
2.6. Apărările statelor membre.....	67
CAPITOLUL 3. ASPECTE PROCEDURALE	71
3.1. Procedura standard prevăzută la art. 258 TFUE	71
3.1.1. Etapa informală.....	71
3.1.2. Etapa administrativă.....	74
3.1.2.1. Scrisoarea de punere în întârziere	78
3.1.2.2. Avizul motivat.....	79
3.1.2.2. Termenul rezonabil de timp	79
3.1.3. Etapa litigioasă.....	81
3.1.3.1. Procedura scrisă	83
3.1.3.2 Procedura susținerii orale – pledoaria.....	96

3.1.4. Hotărârea judecătorească	99
3.2. Procedura prevăzută la art. 259 TFUE.....	101
3.3. Alte forme speciale de procedură – EU Pilot.....	104
3.4. Consecințele hotărârilor CJUE	108
3.4.1. Conformarea	108
3.4.2. Răspunderea statelor membre	114
3.4.2.1. Principiile generale de drept	115
3.4.2.2. Aspecte procedurale	117
3.5. Penalități financiare	118
3.5.1. Art. 260 alin. (2) TFUE.....	118
3.5.2. Tipul și quantumul penalităților	120
3.5.2.1. Sancțiunile financiare în procedura de infringement	121
3.5.2.2. Modificarea metodei de calcul pentru sancțiunile financiare propuse de Comisie în cadrul procedurilor de infringement	127
3.5.3. Art. 260 alin. (3) din TFUE.....	130
3.5.4. Executarea sancțiunilor.....	131
CAPITOLUL 4. ASPECTE STATISTICE.....	133
4.1. Baza de date	134
4.2. Parametrii și rezultate	135
4.2.1. Numărul de cazuri.....	136
4.2.2. Distribuția cazurilor de infringement în funcție de domeniile de politică.....	138
4.2.3. Distribuția cazurilor de infringement în funcție de domeniile de tipul de încălcare ...	141
4.2.4. Evoluția numărului de cazuri de infringement în timp	144
4.2.5. Cazuri închise în funcție de stadiul procedurii	146
4.2.6. Timpul mediu necesar conformării ultimei hotărâri a CJUE	148
4.2.7. Durata medie a cazurilor de infringement	150
4.3. Concluzii.....	152
CAPITOLUL 5. ROMÂNIA ȘI CAUZELE DE INFRINGEMENT PE MEDIU.....	154
5.1. Cazurile de infringement pe mediu în cifre: UE & RO	156
5.1.1. Distribuția cazurile de infringement pe mediu în cifre - UE & RO.....	157
5.1.2. Concluzii pe baza cifrelor	165
5.2. Dosarele de infringement active ale României înaintate CJUE.....	168
5.2.1. Dosarul de infringement INFR(2012)2007.....	168
5.2.2. Dosarul de infringement INFR(2009)2296.....	176

5.2.3. Dosarul de infringement INFR(2018)2109.....	179
5.2.4. Dosarul de infringement INFR(2017)2024.....	182
5.2.5. Scurte concluzii privind conduita statului român în dosarele de infringement active înaintate CJUE	185
5.3. O analiză din perspectivă economică și socială asupra încălcărilor legislației de mediu în România	189
5.3.1. Factorii economici: costul tranziției și decalajele în dezvoltare	189
5.3.2. Factori sociali: conștientizare, indiferență și lacune în promovarea drepturilor.....	192
5.3.3. Îndeplinirea obiectivelor pe termen lung	195
CAPITOLUL 6. VIITORUL PROCEDURII DE INFRINGEMENT	200
6.1. Criticile actualei proceduri de infringement	201
6.1.1. Durata procedurii	202
6.1.2. Puterea discreționară a Comisiei.....	207
6.1.3. Lipsa de transparență a procedurii	210
6.1.4. Drepturile limitate recunoscute reclamantilor	213
6.2. Propuneri de modificare.....	215
6.3. Obstacole.....	217
6.3.1. Resursele	218
6.3.2. Regimul lingvistic.....	219
6.3.3. Competențele Comisiei.....	221
6.3.4. Competențele Curții de Justiție a Uniunii Europene.....	222
6.4. Existența unor soluții	225
CAPITOLUL 7. CONCLUZII	226
BIBLIOGRAFIE.....	234
ANEXE	243
Anexa 1	243
Anexa 2	250
Anexa 3	262

Procedura de infringement are ca obiectiv garantarea conformității cu acquis-ul comunitar - ansamblul normativ al Uniunii - printr-un mecanism prin care Comisia Europeană verifică respectarea obligațiilor unionale și, după o etapă de investigare, poate iniția acțiuni judiciare împotriva statelor membre care nu se conformează. Prin caracterul său sistematic și

instituțional, procedura contribuie la unitatea și integritatea dreptului unional, asigurând aplicarea uniformă a standardelor comune esențiale pentru funcționarea coerentă a UE.

Teza de doctorat abordează, în mod integrat, atât dimensiunea de fond, cât și pe cea procedurală a mecanismului de infringement, evidențiind că acesta nu urmărește exclusiv sancționarea: are și o funcție preventivă și coercitivă, orientată prioritar spre restabilirea conformității. În contextul dinamic al politicilor europene - în special al celor de mediu, unde standardele sunt fundamentale pentru protecția sănătății publice și a mediului - flexibilitatea și capacitatea adaptivă a procedurilor de infringement devin cruciale pentru eficiența implementării.

Pornind de la această premisă, cercetarea formulează două întrebări centrale: (1) În ce măsură procedurile de infringement constituie un mijloc adecvat pentru a asigura respectarea acquis-ului de către autoritățile naționale; și (2) în cazul în care răspunsul este negativ sau parțial, ce reforme legislative și administrative sunt necesare pentru ca aceste proceduri să rămână eficiente atât în prezent, cât și pe termen lung.

Răspunsul la prima întrebare se bazează pe o analiză statistică realizată de autor, ce cuantifică numărul și evoluția cazurilor la nivelul UE și, în particular, în România. În vederea celei de-a doua întrebări, teza propune reforme orientate spre consolidarea sistemelor naționale de monitorizare a conformității, creșterea transparenței și clarificarea criteriilor procedurale, măsuri menite să sporească eficacitatea intervențiilor Comisiei și capacitatea statelor membre de a transpunere și de aplicare a standardelor europene.

Evaluarea eficienței acestui instrument juridic este indispensabilă pentru a determina în ce măsură, și în ce condiții, acesta reușește să garanteze respectarea efectivă a acquis-ului comunitar de către statele membre, în contextul provocărilor juridice și politice tot mai complexe cu care se confruntă ordinea juridică europeană.

Motivul ce a stat la baza alegerii acestei teme, îl reprezintă faptul că procedura de infringement constituie mecanismul esențial prin care Uniunea Europeană asigură aplicarea uniformă și efectivă a dreptului comunitar.

În plus este o temă de o actualitate deosebită pentru România, deoarece statul român se află frecvent în poziția de destinatar al procedurilor de infringement, ceea ce reflectă dificultăți persistente în transpunerea, aplicarea și respectarea efectivă a dreptului Uniunii Europene. Analiza acestui mecanism a devenit necesară pentru a identifica vulnerabilitățile sistemului

juridic și administrativ național și pentru a propune soluții care să prevină sancțiunile și să consolideze conformarea la ordinea juridică unională.

Încă din primii ani ai Comunității Europene a Cărbunelui și Oțelului (CECO) s-a considerat că, existența unui control asupra acțiunilor entităților europene este esențială pentru existența și rolul Curții de Justiție a Uniunii Europene (CJUE). Înalta Autoritate (care a devenit mai târziu Comisia Europeană) a avut un rol-cheie în aproape toate activitățile acestei Comunități luând chiar și decizii cu privire la încălcarea de către statele membre a normelor din Tratat, deși statele membre puteau apoi să facă apel la aceste decizii în fața CJUE.

Importanța acestei noi sarcini de a controla comportamentul statelor membre, chiar dacă indirect, nu a trecut neobservată. Această trăsătură atât de importantă și neobișnuită a procedurii de constatare a neîndeplinirii obligațiilor, a devenit “și mai esențială” atunci când, în urma intrării în vigoare a Tratatelor de la Roma - care au instituit Comunitatea Economică Europeană (CEE) și Comunitatea Europeană a Energiei Atomice (Euratom) - CJUE a devenit instituția judiciară pentru toate cele trei Comunități și i s-a atribuit un rol mai important, mai semnificativ, în stabilirea conduitei statelor membre – în esență, dacă au încălcat sau nu tratatele.

Prin Tratatul de la Lisabona procedura de infringement a îmbrăcat forma cunoscută și folosită în prezent. Astfel art. 258-260 din TFUE (ex-art. 226-228TCE):

Articolul 258 (ex-articolul 226 TCE)

În cazul în care Comisia consideră că un stat membru a încălcat oricare dintre obligațiile care îi revin în temeiul tratatelor, aceasta emite un aviz motivat cu privire la acest aspect, după ce a oferit statului în cauză posibilitatea de a-și prezenta observațiile.

În cazul în care statul în cauză nu se conformează acestui aviz în termenul stabilit de Comisie, aceasta poate sesiza Curtea de Justiție a Uniunii Europene.

Articolul 259 (ex-articolul 227 TCE)

Oricare dintre statele membre poate sesiza Curtea de Justiție a Uniunii Europene în cazul în care consideră că un alt stat membru a încălcat oricare dintre obligațiile care îi revin în temeiul tratatelor.

Înainte ca un stat membru să introducă împotriva unui alt stat membru o acțiune întemeiată pe o pretinsă încălcare a obligațiilor care îi revin în temeiul tratatelor, acesta trebuie să sesizeze Comisia.

Comisia emite un aviz motivat, după ce a oferit posibilitatea statelor în cauză să își prezinte în contradictoriu observațiile scrise și orale.

În cazul în care Comisia nu a emis avizul în termen de trei luni de la introducerea cererii, absența avizului nu împiedică sesizarea Curții.

Articolul 260 (ex-articolul 228 TCE)

(1) În cazul în care Curtea de Justiție a Uniunii Europene constată că un stat membru a încălcat oricare dintre obligațiile care îi revin în temeiul tratatelor, acest stat este obligat să ia măsurile pe care le impune executarea hotărârii Curții.

(2) În cazul în care consideră că statul membru în cauză nu a luat măsurile pe care le impune executarea hotărârii Curții, Comisia poate sesiza Curtea, după ce a dat statului în cauză posibilitatea de a-și prezenta observațiile. Comisia indică cuantumul sumei forfetare sau al penalității cu titlu cominatoriu pe care statul membru în cauză trebuie să le plătească și pe care îl consideră adecvat situației.

În cazul în care Curtea constată că statul membru în cauză nu a respectat hotărârea sa, aceasta îi poate impune plata unei sume forfetare sau a unor penalități cu titlu cominatoriu.

Această procedură nu aduce atingere articolului 259.

(3) În cazul în care sesizează Curtea printr-o acțiune în temeiul articolului 258, considerând că statul respectiv nu și-a îndeplinit obligația de a comunica măsurile de transpunere a unei directive adoptate în conformitate cu o procedură legislativă, Comisia poate indica, în cazul în care consideră necesar, cuantumul sumei forfetare sau al penalității cu titlu cominatoriu care urmează a fi plătită de statul respectiv și pe care îl consideră adecvat situației.

În cazul în care constată neîndeplinirea obligației, Curtea poate impune statului membru respectiv plata unei sume forfetare sau a unei penalități cu titlu cominatoriu, în limita valorii indicate de Comisie. Obligația de plată intră în vigoare la data stabilită de Curte prin hotărârea sa.

În următorii ani, importanța „acțiunilor în constatarea neîndeplinirii obligațiilor” (denumită și procedura de infringement) pentru aplicarea uniformă a dreptului comunitar a fost recunoscută și acceptată pe scară largă. Acest lucru se observă și în prezent dacă ne gândim că, numai în 2024, Comisia Europeană (Comisia) a adus în fața CJUE, 42 de cazuri de infringement. Statistic, procedurile de infringement au reprezentat în cursul anului 2024 un procent de 5,7% din totalul cazurilor aduse în fața celui mai înalt organism judiciar al Uniunii Europene.

Activitățile Comisiei și ale CJUE sunt în mod clar esențiale pentru proiectul european. Asigurarea respectării de către statele membre a acquis-ului comunitar este, prin urmare, parte integrantă a sarcinii cruciale de consolidare a statului de drept în întreaga Uniune. De asemenea, este importantă și în măsura în care statele membre poartă responsabilitatea principală pentru aplicarea corectă și deplină a legislației UE față de cetățenii lor. De cele mai multe ori, autoritățile statelor membre sunt cele care trebuie să aplice normele UE cetățeanului, iar instanțele naționale trebuie să asigure aplicarea acestor norme în cazul unui litigiu, principiu codificat în prezent la art. 291 alin. (1) din TFUE, conform căruia „statele membre adoptă toate măsurile de drept intern necesare pentru punerea în aplicare a actelor obligatorii din punct de vedere juridic ale Uniunii”.

Prin urmare, procedurile de infringement sunt importante atât pentru cetățenii europeni, cât și pentru instituțiile UE și statele membre. În special, cetățenii UE nu au doar un interes indirect în astfel de proceduri, ci pot juca un rol semnificativ în cadrul acestora și pot avea un interes direct în rezultatul lor. De exemplu, persoanele fizice pot fi sursa unei plângeri care declanșează o investigație a Comisiei și care poate duce, în cele din urmă, la o procedură în fața CJUE. Pe de altă parte, rezultatul procedurii de constatare a neîndeplinirii obligațiilor poate sta și la baza despăgubirilor pe care aceștia le pot solicita, în fața instanțelor naționale, pentru încălcările legislației UE de către statele membre care le-au cauzat prejudicii.

Fiecare etapă a procesului de cercetare a fost documentată cu atenție, asigurându-se astfel transparența și validitatea informațiilor prezentate. Metodele de cercetare calitative utilizate sunt nu doar adecvate specificului subiectului abordat, ci și concepute pentru a conferi coerență parcursului științific al lucrării.

Lucrarea de doctorat este structurată în șapte capitole, fiecare având un rol clar și bine definit în cadrul ansamblului. Această structurare permite o explorare sistematică a temei de cercetare, facilitând o dezvoltare logică a argumentelor și a concluziilor. Fiecare capitol

abordează aspecte diferite ale subiectului, oferind un cadru clar care integrează analiza teoretică cu rezultatele obținute.

Primul capitol al lucrării stabilește un cadru teoretic esențial și justifică semnificația studiului asupra procedurilor de infringement în Uniunea Europeană. În acest context, s-a evidențiat complexitatea sistemului juridic al UE, subliniind importanța procedurilor prevăzute în articolele 258-260 din Tratatul privind Funcționarea Uniunii Europene (TFUE). Aceste proceduri sunt indispensabile pentru funcționarea optimă a Uniunii, având rolul de a garanta că legislația europeană este transpusă, aplicată și respectată uniform de toate statele membre. În esență, procedurile de infringement reprezintă un mecanism crucial prin care Comisia Europeană, în calitate de „gardian al tratatelor”, asigură conformitatea statelor membre cu normele UE. Această uniformitate nu constituie doar o chestiune de rigurozitate juridică, ci este, de asemenea, o condiție *sine qua non* pentru funcționarea eficientă a Pieței Unice.

Acest capitol dedicat analizei cadrului normativ a procedurilor de infringement explorează, de asemenea, evoluția acestora în timp, comparând reglementările originale cu cele actuale. Această examinare permite o înțelegere profundă a modului în care cadrul legislativ s-a adaptat pentru a răspunde provocărilor contemporane, evidențiind complexitatea și dinamismul procedurilor de infringement. Prin acest demers, s-a dorit a se oferi o imagine clară asupra funcționării lor și impactului pe care îl au asupra statelor membre și asupra integrității legislației Uniunii Europene.

Al doilea capitol al lucrării se concentrează pe aspectele fundamentale și constituie nucleul teoretic și conceptual al tezei de doctorat. În prima parte a capitolului, lucrarea urmărește să definească scopul și natura procedurilor de infringement, subliniind importanța faptului că acestea nu au un caracter exclusiv punitiv. În realitate, ele îndeplinesc funcții esențiale de prevenire și corectare, axându-se mai degrabă pe promovarea conformității decât pe aplicarea de sancțiuni directe.

S-a pus accentul asupra puterii discreționare a Comisiei Europene în inițierea procedurii de infringement, un subiect care generează adesea dezbateri intense. Această putere impune un echilibru delicat între considerentele politice și cele juridice, ce influențează decizia Comisiei de a acționa împotriva unui stat membru.

În continuarea analizei, sunt identificate diversele surse ale încălcărilor, având în vedere că aceste probleme pot proveni din sfera legislativă, executivă sau administrativă. De asemenea, se examinează rolul instanțelor naționale și impactul unei eventuale interpretări

eronate a dreptului Uniunii Europene. O atenție este acordată și situațiilor mai complexe, în care entitățile private pot fi implicate și dacă eșecul acestora poate fi imputat statului, în special în cazurile în care există lipsuri în reglementare sau în aplicarea adecvată a normelor. Secțiunea dedicată „Infrațiunii” detaliază diferitele forme sub care se pot manifesta încălcările, incluzând nerespectarea explicită a normelor UE, comportamente generale ale statelor membre (fie ele acte sau omisiuni), precum și transpunerea necorespunzătoare, incompletă sau întârziată a directivelor. Se mai examinează și încălcările principiilor generale de drept, cum ar fi proporționalitatea și securitatea juridică, și ale drepturilor fundamentale, precum și neîndeplinirea obligației de cooperare loială – un principiu fundamental în relația dintre Uniune și statele membre.

În plus, în acest capitol se mai abordează și cazurile speciale de infringement în domenii precum Politica Externă și de Securitate Comună (PESC) și Libertate, Securitate și Justiție (LSJ), investigând particularitățile acestor situații și implicarea lor în cadrul general al legislației UE.

În final, au fost discutate principalele apărări pe care statele membre le pot utiliza în cadrul procedurilor de infringement, precum dificultățile de implementare, forța majoră sau insuficiența resurselor.

Capitolul trei se concentrează asupra structurării unei „hărți” detaliate a parcursului unei proceduri de infringement, oferind o explorare sistematică a etapelor implicate. Această procedură debutează cu o prezentare a cadrului general stabilit de articolul 258 din Tratatul privind Funcționarea Uniunii Europene (TFUE), fiind structurată în trei etape esențiale.

Prima etapă este cea informală, care implică un dialog inițial și contacte neoficiale între Comisia Europeană și statul membru în cauză, având ca scop rezolvarea problemelor identificate înainte ca acestea să escaladeze în conflicte legale. Următoarea etapă este cea administrativă, care include trimiterea unei Scrisori de punere în întârziere, reprezentând prima notificare oficială adresată statului membru. Aceasta este urmată de Avizul motivat, care constituie o solicitare formală de conformare, însoțită de un termen rezonabil pentru a permite statului respectiv să corecteze neconformitățile. Dacă statul membru nu îndeplinește cerințele stabilite, se declanșează etapa litigioasă. Această fază implică o procedură scrisă în fața Curții de Justiție a Uniunii Europene (CJUE), care poate include și o procedură orală, unde părțile își susțin argumentele în fața instanței, culminând cu pronunțarea unei hotărâri judecătorești.

În continuarea analizei, este prezentată procedura prevăzută la articolul 259 din TFUE, care oferă unui stat membru posibilitatea de a acționa un alt stat membru în instanță. Această procedură este marcată de raritate și complexitate, ceea ce o face un aspect deosebit de interesant al studiului. Pe lângă aceasta, sunt explorate și alte forme speciale de procedură, cum ar fi mecanismul EU Pilot, un sistem informal destinat rezolvării timpurii a disputelor.

Un aspect central al capitolului îl constituie analiza consecințelor hotărârilor emise de CJUE. Sunt expuse obligațiile statelor membre de a se conforma cu deciziile instanței europene, precum și principiul răspunderii acestora pentru daunele cauzate în urma încălcării dreptului Uniunii. De asemenea, se examinează în detaliu mecanismul penalităților financiare, așa cum este prevăzut la articolul 260 din TFUE. Această analiză a inclus o evaluare a tipului și cuantumului penalităților impuse și oferă o înțelegere cuprinzătoare a implicațiilor legale și financiare ce decurg din neîndeplinirea obligațiilor decurgând din legislația europeană.

Capitolul patru al lucrării este dedicat unei analize cantitative riguroase, de natură statistică, care transformă datele brute în informații semnificative legate de tendințele și eficacitatea procedurilor de infringement. Pornind de la o bază de date extinsă, lucrarea prezintă o serie de parametri și rezultate statistice, având scopul de a oferi o imagine de ansamblu asupra dinamicii acestor proceduri și a impactului lor asupra statelor membre.

Stabilind o perioadă de referință clară, lucrarea analizează numărul total de cazuri de infringement înregistrate, evoluția acestora în timp și identificarea momentelor de vârf în care numărul de cazuri de infringement a atins cote maxime. Se examinează, de asemenea, distribuția cazurilor în funcție de domeniile de politică, cum ar fi protecția mediului, piața internă, antreprenoriatul și transportul.

Un aspect deosebit de important al capitolului îl reprezintă analiza tipurilor de încălcare, cum ar fi netranspunerea, transpunerea incorectă sau aplicarea greșită a legislației europene. Acest lucru oferă o perspectivă detaliată asupra naturii problemelor întâmpinate de statele membre și asupra modul în care acestea se raportează la normele Uniunii Europene. Capitolul acordă o atenție deosebită și tendințelor anuale, explorând cum diferiți factori, precum adoptarea de noi directive, prioritățile stabilite de Comisie sau crizele economice, influențează numărul și tipologia cazurilor de infringement. Sunt examinate și cazurile de infringement închise, având ca obiectiv înțelegerea stadiilor în care se rezolvă majoritatea problemelor, dar și timpul mediu necesar pentru conformare după pronunțarea unei hotărâri a CJUE, respectiv durata medie totală a procedurilor de infringement.

Capitolul conține în încheiere o serie de concluzii relevante, desprinse din analiza datelor. Aceste concluzii evidențiază atât punctele forte, cât și vulnerabilitățile mecanismului de aplicare a dreptului Uniunii, oferind o bază solidă pentru evaluarea eficacității procedurilor de infringement.

Al cincilea capitol, este dedicat unui studiu de caz aprofundat, axat pe analiza situației României în ceea ce privește încălcările legislației Uniunii Europene în domeniul mediului. Această analiză începe cu o evaluare cantitativă a cazurilor de infringement înregistrate în acest sector, comparând România nu doar cu alte state membre, ci și cu media Uniunii Europene. Scopul acestei comparări este de a identifica poziția României în contextul mai larg al conformității legislației de mediu la nivel european.

Teza de doctorat acordă o atenție și dosarelor de infringement active ale României înaintate către Curtea de Justiție a Uniunii Europene (CJUE), cu o explorare detaliată a unor cazuri reprezentative. Printre acestea se numără INFR(2012)2007 referitor la gestionarea deșeurilor și închiderea rampelor neconforme, INFR(2009)2296 legat de calitatea aerului și depășirea valorilor limită pentru particulele PM10, și INFR(2018)2109 care abordează aspectele legate de calitatea apei și tratarea apelor uzate. Fiecare dintre aceste cazuri este analizat pentru a înțelege natura specifică a încălcării și impactul său asupra mediului și sănătății publice.

Finalitatea capitolului se concentrează asupra prezentării cauzelor economice și sociale care stau la baza acestor încălcări. Din punct de vedere economic, se examinează factori precum costurile asociate tranziției de la un sistem economic la altul, decalajele în dezvoltare în raport cu statele vest-europene, care duc la subfinanțarea infrastructurii de mediu, și presiunea exercitată asupra creșterii economice rapide. În ceea ce privește dimensiunea socială, se abordează subiecte precum conștientizarea scăzută a publicului față de problemele de mediu, indiferența față de normele ecologice și lacunele existente în promovarea drepturilor cetățenilor în contextul protecției mediului.

Prin această abordare, lucrarea nu doar că examinează faptele în sine, ci și analizează contextul mai larg care influențează aceste încălcări, oferind o perspectivă integrată asupra problemelor de mediu cu care se confruntă România.

Analiza dezvoltată - în cadrul subcapitolului 5.2 Dosarele de infringement active ale României înaintate CJUE - a permis identificarea unor trăsături recurente ale conduitei statului

român în raport cu mecanismele de aplicare a dreptului Uniunii, astfel cum acestea se manifestă în faza jurisdicțională a procedurilor de infringement.

Analizând această conduită s-a ajuns la concluzia că este necesară o reformă. Această reformă ar constă în instituirea unei reguli interne potrivit căreia după pronunțarea hotărârii CJUE, orice logică defensivă sau justificativă trebuie abandonată, iar acțiunea statului să fie orientată exclusiv către conformare rapidă și completă. Această separare este esențială pentru a preveni perpetuarea comportamentului de întârziere care conduce la sancțiuni financiare.

Concluzionând, reforma conduitei statului român față de hotărârile CJUE trebuie să pornească de la recunoașterea executării acestora ca obligație juridică autonomă și prioritară, nu ca etapă negociabilă a procedurii de infringement. Instituționalizarea unui regim intern de executare rapidă și deplină a hotărârilor Curții ar contribui decisiv la reducerea escaladării către sancțiuni pecuniare, la consolidarea statului de drept și la creșterea credibilității României în ordinea juridică a Uniunii Europene

În capitolul șase, autorul realizează o evaluare critică a sistemului actual al procedurilor de infringement, oferind, în același timp, propuneri de îmbunătățire. Studiul demarează prin identificarea și detalierea criticilor formulate cu privire la procedura de infringement, printre care se numără: (i) durata excesivă a procedurilor, care nu doar că prelungeste perioada de încălcare, dar și diminuează eficacitatea acestor măsuri; (ii) puterea discreționară a Comisiei Europene, pe care, deși necesară pentru adaptarea la diversele situații, se consideră că poate duce la o lipsă de predictibilitate sau chiar la politizarea procesului; (iii) absența transparenței în cadrul procedurii, în special în etapele informale precum EU Pilot, ceea ce contribuie la percepția unei „cutii negre”; și (iv) drepturile limitate recunoscute reclamanților individuali în ceea ce privește inițierea sau urmărirea directă a cazurilor, ceea ce afectează accesibilitatea sistemului.

Pe baza acestor critici fundamentale, sunt formulate propuneri concrete de modificare, având ca scop eficientizarea, transparența și echitatea sistemului de proceduri de infringement. Concomitent sunt analizate obstacolele potențiale care pot împiedica implementarea acestor reforme, inclusiv limitările legate de resursele umane și financiare, complexitatea regimului lingvistic într-o Uniune Europeană multilingvă, precum și competențele actuale ale Comisiei Europene și ale Curții de Justiție a Uniunii Europene (CJUE).

Capitolul șapte reprezintă sinteza finală a rezultatelor cercetării, concluzionând că, deși procedurile de infringement ale Uniunii Europene sunt cruciale pentru asigurarea respectării

acquis-ului comunitar, acestea se confruntă cu diverse limitări structurale. Acestea includ durata excesivă a procedurilor, lipsa de transparență, precum și poziția insuficient consolidată a persoanelor fizice în cadrul mecanismului.

Având în vedere provocările din ce în ce mai acute și constrângerile legate de resurse, a fost propusă o reformă substanțială bazată pe trei piloni principali: simplificarea și scurtarea procedurii de infringement, sporirea responsabilității și transparenței, precum și consolidarea poziției persoanelor fizice. Prin concluziile prezentate în acest capitol, se oferă răspunsuri coerente la cele două întrebări de cercetare stabilite de autorul lucrării, evidențiind direcțiile în care ar putea evolua sistemul pentru a deveni mai eficient și mai adaptat nevoilor actuale.

La sfârșitul capitolului șapte conține și răspuns la cele 2 întrebări centrale. Întru-un mod mai puțin obișnuit s-a oferit un răspuns la ce-a dea doua întrebare, în sensul că dacă se dorește ca procedura de infringement să își păstreze rolul esențial în asigurarea respectării acquis-ului UE, procedurile de infringement necesită o reformă cu un obiectiv clar prin atingerea unor obiective determinante: simplificarea și accelerarea procesului; creșterea responsabilității și transparenței procedurii; și întărirea poziției cetățenilor în desfășurarea acesteia.

Și cu privire la prima întrebare, dacă procedurile de infringement sunt un mijloc adecvat pentru a asigura respectarea acquis-ului UE de către autoritățile statelor membre, răspunsul a fost mai simplu, și anume DA.

Pilonul central al tezei constă în analiza juridică doctrinală și jurisprudențială, o metodă clasică esențială pentru construirea unui fundament teoretic și legal solid. Această abordare aleasă explorează cadrele normative care reglementează procedurile de infringement, în a oferi o înțelegere cuprinzătoare a acestui mecanism. Procesul de cercetare va începe printr-un demers analitic riguros, atât al legislației primare, incluzând articolele relevante din Tratatul privind Funcționarea Uniunii Europene (TFUE) și Tratatul privind Uniunea Europeană (TUE), cât și al legislației secundare a UE, precum directivele și regulamentele care impun obligații statelor membre.

Un accent deosebit este pus pe jurisprudența Curții de Justiție a Uniunii Europene, recunoscută ca o sursă primară importantă în interpretarea și aplicarea dreptului Uniunii. Analiza hotărârilor relevante emise de instanța unională ajută la sistematizarea evoluției principiilor, condițiilor de admisibilitate și consecințelor juridice care decurg din procedurile de infringement.

În plus, teza de doctorat conține o analiză critică a literaturii de specialitate, având ca scop clarificarea discuțiilor și identificarea principalelor direcții în domeniu. Metoda utilizată este predominant sistematică, vizând interpretarea coerentă a normelor și principiilor, completată de o analiză jurisprudențială care va urmări evoluția interpretării realizate de CJUE.

Pentru a oferi o viziune de ansamblu asupra eficienței și dinamismului procedurilor de infringement, teza conține și o cercetare empirică cantitativă bazată pe dovezi concrete. Aceasta implică utilizarea datelor statistice pentru a identifica tendințele, modelele recurente și eventualele anomalii în aplicarea dreptului Uniunii. Sursele principale de date includ rapoartele anuale ale Comisiei Europene referitoare la aplicarea dreptului Uniunii, precum și baza de date statistice publice și documente oficiale care rețin numărul de cazuri, stadiul procedurilor și domeniile de politică vizate.

Analiza statistică realizată este completată cu o analiză comparativă cu situația specifică a României, oferind astfel un context pentru rezultatele obținute. Pentru procesarea și vizualizarea acestor date, au fost utilizate instrumente software dedicate analizei statistice.

Prezenta teza beneficiază de o documentare amplă, strict necesară într-un context în care se dorește să se argumenteze atât existența și necesitatea formei actuale a procedurii de infringement cât și soluțiile și propunerile identificate pentru propunerile de reformare a procedurii.

S-a făcut eforturi pentru a identifica, procura și valorifica resurse bibliografice diverse, elaborate în diferite versiuni lingvistice, lucrări cunoscute și citate în literatura dedicată studiilor europene.

În partea finală a tezei de doctorat, autorul realizează o analiza normativă care este dedicată depășirii stadiului analitic și îndreaptă atenția spre formularea de soluții concrete și implementabile. Această componentă vine ca o extensie normală a constatărilor obținute din analizele juridice și empirice anterioare. Sunt propuse reforme menite să îmbunătățească eficacitatea, transparența și responsabilitatea procedurilor de infringement. Fiecare propunere este susținută de argumente juridice solide, întemeiate pe principii fundamentale.

Aceste propuneri de soluții menite să îmbunătățească actuala procedură de infringement se completează cu o sinteză integrată a rezultatelor obținute, cu scopul de a formula concluziile generale ale cercetării. Acest obiectiv vizează nu doar prezentarea unei imagini clare a rezultatelor, ci și formularea unor răspunsuri coerente și bazate pe dovezi pentru cele două întrebări de cercetare enunțate în introducere. Aceste întrebări se referă la adecvarea

procedurilor de infringement în configurația lor actuală și, în cazul în care se constată insuficiențe, la conturarea direcțiilor de reformă necesare pentru îmbunătățirea acestora.

Se reușește ca prin integrarea și prezentarea rezultatelor obținute din analizele juridice, statistice și calitative, să prezinte o imagine de ansamblu cuprinzătoare. În cadrul tezei, concluziile evidențiază atât implicațiile teoretice, cât și cele practice ale cercetării, subliniind astfel contribuția acestuia la înțelegerea mai profundă și îmbunătățirea aplicării dreptului Uniunii Europene. Prin formularea unor recomandări concrete bazate pe analize riguroase, lucrarea își propune să sprijine elaborarea unor politici mai eficiente și să contribuie la dezvoltarea unui cadru legislativ care să răspundă mai bine provocărilor actuale în domeniul legislației de mediu și al dreptului european în general.

Bibliografia lucrării este următoarea:

A. Cărți, Tratatate, Monografii.

1. Birkinshaw, Patrick, „European Public Law: *The Achievement and the Challenges*, Ed. Wolters Kluwer, ediția a 2-a, 2014.
2. Chalmers, Damian și Tomkins, Adam, *European Union Public Law - Text and Materials*, ed. Cambridge University Press, Cambridge, 2007.
3. Constantin-Vorovenci, Daniela, *Aplicarea legii fiscale în timp*, Ed. Universul Juridic, București, 2024.
4. Craig, Paul și De Burca, Grainne, *Dreptul Uniunii Europene, Comentarii, doctrină și jurisprudență*, Ed. a 6-a, Ed. Hamangiu, București, 2017.
5. Craig, Paul, *The Lisbon Treaty - Law, Politics, and Treaty Reform*, Prima ediție, Ed. Oxford University Press, 2010.
6. Deleanu, Sergiu, *Drept European al afacerilor. Piața internă a Uniunii Europene*, Ed. Universul Juridic, București, 2013.
7. Domenicucci, Daniele. „Preliminary Ruling and Competition Law: Some Reflections for National Judges.”, în *EU Competition Law. Between Public and Private Enforcement*, Ed. Wolters Kluwer, Amsterdam, 2014, p. 179-223.
8. Dougan, Michael; et. al., *Wyatt and Dashwood's European Union Law*, Ed. Bloomsbury, ediția a 6-a, Londra, 2001.
9. Ebner, Martino și Gambaro, Edoardo, *The Notion of State Aid, Competition and State Aid: an Analysis of the EC Practice*, Ed. Wolters Kluwer, Amsterdam, 2007.

10. Fabian, Gyula, *Drept Instituțional Comunitar - revizuită și adăugită, cu referiri la Tratatul de la Lisabona*, Ediția a 3-a, Ed. Hamangiu, București, 2010.
11. Fuerea, Augustin, *Dreptul Uniunii Europene – Principii, acțiuni, libertăți*, Ed. Universul juridic, București, 2016.
12. Henry G. Schermers, Denis F. Waelbroeck, *Judicial Protection in the European Union*, Ediția a 6-a, ed. Kluwer Law International, Amsterdam, 2001.
13. Hofmann, Andreas, *Strategies of the Repeat Player: The European Commission Between Courtroom and Legislature*, Imprimeria Universitară din Köln, Köln, 2013.
14. Hofstötter, Bernhard, *Non-compliance of national courts: remedies in European Community law and beyond*, Ed. The Hague TMC Asser, Haga, 2005.
15. Koen, Lenaerts, Ignace, Maselis și Kathleen, Gutman, *Procedural Law of the European Union*, Ediția a 2-a, ed. Oxford University Press, Oxford, 2006.
16. Koen, Lenaerts; Kathleen, Gutman și Janek, Tomasz Nowak, *EU Procedural Law*, Ed. Oxford University Press, Oxford, 2014.
17. Koenraad, Lenaerts; Dirk, Arts și Bray, Robert, *Procedural Law of the European Union*, Ediția a 2-a, Ed. Sweet & Maxwell, Michigan 2006.
18. Lasok, Paul, *European Court of Justice - Practice and Procedure*, Ediția a 2-a, Ed. Bloomsbury Publishing, Londra, 1994.
19. Manolache, Octavian, *Tratat de Drept Comunitar*, Ediția a 5-a, Ed. C. H. Beck, București, 2006.
20. McCorquodale, Robert și Dixon, Martin, *Cases and Materials on International Law*, Ediția a 4-a, Ed. Oxford University Press, Oxford, 2003.
21. Mitsuo, Matsushida; Thomas J., Schoenbaum; Petros, C. Mavroidis și Michael, Hahn, *The World Trade Organization - Law Practice and Policy*, Ediția a 3-a, Ed. Oxford University Press, Oxford, 2015.
22. Morten, Broberg și Niels Fenger, *Preliminary References to the European Court of Justice*, Ediția a II-a, Ed. Oxford University Press, Oxford, 2014.
23. Niță, Dan și Dragomir Eduard, *Instituțiile Uniunii Europene conform Tratatului de la Lisabona*, Ed. Numina, București, 2010.
24. Popescu, Roxana-Mariana, *Introducere în dreptul Uniunii Europene*, Ed. Universul Juridic, București, 2011.
25. Prete, Luca, *Infringement Proceedings in EU LAW – European Monographs*, Ed. Wolters Kluwer, Amsterdam, 2017.

26. Pușcaș, Vasile, *România și calea de viață europeană*, Ed. Școala Ardeleană, Cluj-Napoca, 2017.
27. Rosas, Allan, *International Responsibility of the EU and the European Court of Justice*, Ed. Bloomsbury Publishing, Londra, 2013.
28. Slaughter, Anne-Marie; Stone Sweet, Alec și J. H. H. Weiler, *The European Court and National Courts—Doctrine and Jurisprudence*, Ed. Hart Publishing, Oxford, 1998.
29. Stone Sweet, Alec, *The Judicial Construction of Europe*, Ed. Oxford University Press, Oxford, 2004.
30. Stone Sweet, Alec, Wayne, Sandholtz și Neil, Fligstein, *The Institutionalization of Europe*, Ed. Oxford University Press, Oxford, 2001.
31. Takis, Tridimas, *General principles of law*, Ediția a 2-a, Ed. Oxford University Press, Oxford, 2006.
32. Tallberg, Jonas, *European Governance and Supranational Institutions*, Ed. Routledge, Londra, 2003.
33. Tristan, Materne, *La procédure en intervention devant la Cour de Justice de l'Union européenne*, Ed. Larcier, Paris, 2013.
34. Woods, Lorna și Watson, Philippa, *Steiner & Woods EU Law*, ediția a 12-a, Ed. Oxford University Press, Oxford, 2014.

B. Articole de specialitate

1. Arnall, Anthony, „Continuity and Change in EU Law - Essays in Honour of Sir Francis Jacobs” în A. Arnall, P. Eeckhout și T. Tridimas (eds.) *Journal of Common Market Studies*, Oxford, Oxford University Press, 2008.
2. Ballesteros, Marta, „EU Enforcement Policy of Community Environmental Law as Presented in the Commission Communication on Implementing European Community Environmental Law”, în *Environmental Law Network International*, ediția a 2-a, 2009, p. 54-62.
3. Ballesteros, Marta; Mehdi, Rostane; Eliantonio, Mariolina și Petrovic, Damir, „Tools for Ensuring Implementation and Application of EU Law and Evaluation of Their Effectiveness”, în *Note Informative, Parlamentul European*, Departamentul politic, Bruxelles, 2013.
4. Bieber, Roland și Maiani, Francesco, „Enhancing Centralized Enforcement of EU Law: Pandora's Toolbox?” în *Common Market Law Review*, Ed. Kluwer Law International, vol. 51, nr. 4, Amsterdam, 2014, p. 1057-1092.

5. Bieber, Roland, „Annotation of Cases C-52/90, Commission v. Kingdom of Denmark and C-362/90, Commission v. Italian Republic”, în *Common Market Law Review*, Ed. Kluwer Law International, nr. 30, Amsterdam, 1993, p. 1197–1208.
6. Bobek, Michal, „Landtovd, Holubec, and the Problem of an Uncooperative Court: Implications for the Preliminary Rulings Procedure” în *European Constitutional Law Review*, 2014, p. 54-89.
7. Burley, Anne-Marie și Mattli, Walter, „Europe Before the Court: A Political Theory of Legal Integration” în *International Organization*, Ed. Cambridge University Press, vol. 47(1), Cambridge, Ianuarie 1993, p. 41-76.
8. Cavoški, Aleksandra, „An Assessment of Compliance Strategies in the Environmental Policy Area”, în *European Law Review*, vol. 41, nr. 2, 2016, p. 252-274.
9. Curtin, Deirdre, și Mortelmans, Luc, „Application and Enforcement of Community Law by the Member States: Actors in Search of a Third Generation Script”, în *Institutional Dynamics of European Integration. Essays in Honour of Henry G. Schermer*, Vol. 2, Ed. Heukels, Lonadra, 1994, p. 428.
10. De Witte, Bruno, „Institutional Variation Across Policy Fields in the Evolution of European Union Law” în *Maastricht Journal of European and Comparative Law*, vol. 20, Nr. 3, Maastricht, 2013, p. 465-471.
11. De Witte, Bruno, „The Protection of Linguistic Diversity Through Provisions of the EU Charter Other than Article 22”, în X. Arzoz (ed.), *Respecting Linguistic Diversity in the European Union*, Ed. John Benjamins Publishing Company, Amsterdam, 2008, p. 175-190.
12. Denys, Simon; Christophe, Soulard; Anne, Rigaux și Rodolphe, Munoz, „Contentieux de l’Union européenne” în *Collection Lamy Axe Droit, Nr. 3 - Renvoi préjudiciel, Recours en manquement*, Ed. Lamy, Paris, 2011, p. 159-185.
13. Falkner, Gerda, „Fines Against Member States: An Effective New Tool in EU Infringement Proceedings?”, în *Comparative European Politics*, vol. 14, nr. 1, 2016, p. 36-52.
14. Gaudissart, Marc-André, „Le régime et la pratique linguistiques de la Cour de justice des Communautés européennes”, în Hanf, Malacek, și Muir (eds), *Langues et construction européenne*, Lang, Bruxelles, 2010, p. 137–62.
15. Hancher, Leigh, și Prechal, Sacha, „Individual Environmental Rights: Conceptual Pollution in EU Environmental Law?”, în *The Yearbook of European Environmental Law*, Ed. Oxford University Press, vol. 2, Oxford, 2002, p. 89-115.
16. Harlow, Carol, „Editorial: Transparency, Accountability and the Privileges of Power”, în *European Law Journal*, vol. 22, nr. 3, 2016, p. 278.

17. Kekelekis, Mihalis, „Financial Penalties on a Member State for Failing to Fulfil Its Obligations - Effective and Efficient Means of State Aid Enforcement”, în *European State Aid Law Quarterly*, Ed. Lexxion Verlagsgesellschaft mbH, vol. 12, nr. 3, 2013, p. 554-558.
18. Lang, Michael, „Limitation of the Temporal Effects of Judgments of the ECJ” în *Revista Intertax*, Ed. Kluwer Law International, vol. 35, ediția 4, Amsterdam, 2013, p. 230-245.
19. López Escudero, Manule, „Annotation of Case C-154/08, Commission v Spain (2011)” în *Common Market Law Review*, Ed. Kluwer Law International, vol. 48, nr. 1, Amsterdam, 2011, p. 227 – 242.
20. Mancini, Giuseppe Federico, „A Constitution for Europe” în *Common Market Law Review*, Ed. Kluwer Law International, vol. 26, Amsterdam, 1989, p. 595-614.
21. Maria Isabel Rodriguez Valero, „Administrative Procedure in Environment Files Linked with Article 258 TFEU Proceedings: A Lawyer's Perspective”, în *Note informative, Parlamentul European*, Departamentul politic, 2011.
22. Munoz, Rodolphe, „The Monitoring of the Application of Community Law: The Need to Improve the Current Tools and an Obligation to Innovate”, în *Yearbook of European Law*, volumul 25, ediția 1, 2006.
23. O'Keefe, David și Twomey, Patrick, „Legal Issues of the Maastricht Treaty”, în *Leiden Journal of International Law*, Ed. Cambridge University Press, Vol. 8, Londra, 2009, p. 247-258.
24. Prechal, Sacha, „Directives in EC Law – ediția a 2-a”, Oxford University Press, Oxford, 2005, p. 5-8.
25. Puissechet, Jean-Pierre, „L'action en manquement peut-elle encore se parer de ses justes vertus?”, în (ed.) Ninon Colneric *Une communauté de droit : Festschrift für Gil Carlos Rodríguez Iglesias*, Ed. BWV Berliner Wissenschafts, 2003 p. 569-580.
26. Semmelmann, Constanze, „General Principles in EU Law Between a Compensatory Role and an Intrinsic Value”, în *European Law Journal*, vol. 19, nr. 4, 2013, p. 457-487.
27. Smith, Melanie, „Administrative Procedures Linked with Article 258 TFEU Proceedings: An Academic Perspective, Briefing Note”, în *Note Informative, Parlamentul European*, Departamentul politic, Bruxelles, 2011, p. 9.
28. Smith, Melanie, „Inter-institutional Dialogue and the Establishment of Enforcement Norms: A Decade of Financial Penalties under Article 228 (now 260 TFEU)”, în *European Public Law*, Ed. Kluwer Law International, vol. 16, nr. 4, 2010, p. 547 – 570.
29. Stagstrup, Johan, „Has the Pilot Been Grounded? The Decline of the EU Pilot in EU Environmental Law Enforcement”, în, *European Law Blog*, Octombrie 2024, <https://www.europeanlawblog.eu/pub/2rv33tze/release/2>

30. Szilárd Gáspár Szilágyi, „What Constitutes ‘Failure to Notify’ National Measures?” în *European Public Law*, vol. 19, nr. 2, 2013, p. 281-294.
31. Taborowski, Maciej, „Infringement proceedings and non-compliant national courts”, în *Common Market Law Review*, Ed. Kluwer Law International, vol. 46, nr. 6, Amsterdam 2012, p. 181-191.
32. Timmermans Christiaan Willem Anton, „La sanction des infractions au droit communautaire - Rapport communautaire”, în *Raportul FIDE (Fédération Internationale Pour Le Droit Européen)*, 1992.
33. Usher, John Anthony, „The Imposition of Sanctions for Breaches of Community Law”, în *Raportul FIDE (Fédération Internationale Pour Le Droit Européen)*, 1992.
34. Van der jeught, Stefaan, „L’action en manquement ”renforcée”: sanctions pécuniaires en cas de non-transposition des directives européennes”, în *Journal de droit européen*, vol. 70, 2011, p. 68-70.
35. Waldhoff, Christian, „Recent Developments Relating to the Retroactive Effect of Decisions of the ECJ”, în *Common Market Law Review*, Ed. Kluwer Law International, vol. 46, nr. 1, Amsterdam, 2009, p. 173-190.
36. Wathelet, Melchior și Wildemeersch, Jonathan, „Double manquement et sanctions financières des états”, în *Revue de la Faculté de Droit de l’Université de Liège*, nr. 3, Liège, 2008, p. 324-345.
37. Zbfral, Robert, „A Legal Revolution or Negligible Episode? Court of Justice Decision Proclaimed Ultra Vires” în *Common Market Law Review*, Ed. Kluwer Law International, vol. 49, 2012 p. 1-18.
38. Zoobiah, Peerbux-Beaugendre, „Première consécration expresse du principe de la responsabilité de l’état membre pour les jurisprudences de ses cours suprêmes dans le cadre de l’article 226 CE” în *Revue trimestrielle de droit europeen*, vol. 40, nr. 1, Paris, 2004, p. 200-215.

C. Rapoarte, comunicări oficiale și statistici.

1. Anuarul Comisiei de Drept Internațional, Raportul Comisiei către Adunarea Generală privind activitatea celei de-a cincizeci și treia sesiuni, 2001, Națiunile Unite, https://digitallibrary.un.org/record/616951?utm_source=chatgpt.com&v=pdf
2. Articol de presă: România reciclează numai 12,3% din deșeurile municipale, deși procentul stabilit în UE este de 55%: <https://greennews.ro/article/romania-recicleaza-numai-123-din-deseurile-municipale-desi-procentul-stabilit-in-ue-este-de-55/>

3. Baza de date privind dosarele de infringement: <https://ec.europa.eu/implementing-eu-law/search-infringement-decisions/?langCode=EN&version=%20v1&typeOfSearch=byCase&page=1&size=10&order=desc&sortColumns=refId>
4. Comunicat de presă, INF_23_2707: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/ro/inf_23_2707
5. Comunicat de presă, INF_25_2745: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/ro/ip_25_2955
6. Comunicat de presă, INF-19-4251: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/ro/inf_19_4251
7. Comunicat de presă, INF-20-1687: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/ro/inf_20_1687
8. Comunicat de presă, INF-22-601: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/ro/inf_22_601
9. Comunicat de presă, INF-24-5223: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/ro/ip_24_5427
10. Comunicat de presă, MEMO-17-1577: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/ro/memo_17_1577
11. Comunicat de presă, MEMO-18-3986: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/ro/memo_18_3986
12. Comunicat de presă: Reforma tratatelor UE: deputații europeni prezintă propuneri pentru consolidarea capacității de acțiune a UE <https://www.europarl.europa.eu/news/ro/press-room/20231023IPR08163/eu-treaties-reform-meps-submit-proposals-to-strengthen-eu-capacity-to-act>
13. Comunicatul de presă al Comisiei IP/07/1788, emis la 28 noiembrie 2007, https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/ip_07_1788
14. Comunicatul de presă nr. 80/17 privind puterea discreționară a Comisiei - <https://curia.europa.eu/jcms/upload/docs/application/pdf/2017-07/cp170080en.pdf>
15. Eurobarometrul Flash 486, publicat în 2020: https://data.europa.eu/data/datasets/s2244_486_eng?locale=en
16. Raport CJUE, Marc-André Gaudissart Grefier - adjunct al Curții de Justiție, A brief overview of the main statistical trends in 2024 – An extraordinary year, https://curia.europa.eu/site/jcms/p1_1000061369/en/statistics-concerning-the-judicial-activity-of-the-court-of-justice-2024

17. Raport Comisa Europeană, Raportul anual privind monitorizarea aplicării legislației UE pentru anul 2023, https://commission.europa.eu/law/application-eu-law/implementing-eu-law/infringement-procedure/2023-annual-report-monitoring-application-eu-law_ro
18. Raportul anual al Parlamentului European pentru anul 2012, https://www.europarl.europa.eu/cmsdata/274293/RO_L028081-RelNatParl-annual%20report_OK1.pdf#:~:text=Raportul%20anual%20de%20activitate%20al,politice%20legate%20de%20cooperarea%20interparlamentar%C4%83
19. Raportul Comisiei - Al doilea raport de evaluare privind EU Pilot, SEC(2011) 1629/2, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:52011DC0930>
20. Raportul Comisiei - Raportul de evaluare privind EU Pilot, COM(2010), <https://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2010:0070:FIN:EN:PDF>
21. Raportul Environmental Outlook on the Triple Planetary Crisis, Stakes, Evolution and Policy Linkages, OECD, 2025, https://www.oecd.org/en/publications/environmental-outlook-on-the-triple-planetary-crisis_257ffbb6-en/full-report/roadmap-for-policy-action_b27692cb.html
22. Raportul pe anul 2023 Diagnostic sistematic de țară actualizat România al International Bank for Reconstruction and Development, <https://www.worldbank.org/ro/country/romania/brief/consultations-romania-systematic-country-diagnostic-update-2023>

D. Legislație.

1. Comunicarea Comisiei 2022/C 74/02: Actualizarea datelor utilizate pentru calcularea sumelor forfetare și a penalităților care urmează să fie propuse de Comisie Curții de Justiție a Uniunii Europene în cadrul procedurilor de constatare a neîndeplinirii obligațiilor, JO C 74, 15.2.2022, p. 2-4.
2. Comunicarea Comisiei 2023/C 2/01 - Sancțiuni financiare în cadrul acțiunilor în constatarea neîndeplinirii obligațiilor, JO C 2, 4.1.2023, p. 1-16
3. Comunicarea Comisiei C/2025/1481 privind modificarea metodei de calcul pentru sancțiunile financiare propuse de Comisie în cadrul procedurilor de constatare a neîndeplinirii obligațiilor în fața Curții de Justiție a Uniunii Europene, JO L 255, 30.9.2005, p. 22.
4. Decizia 2011/850/UE: Decizia de punere în aplicare a Comisiei din 12 decembrie 2011 de stabilire a normelor pentru Directivele 2004/107/CE și 2008/50/CE ale Parlamentului European și ale Consiliului în ceea ce privește schimbul reciproc de informații și raportarea privind calitatea aerului înconjurător [notificată cu numărul C(2011) 9068], JO L 335, 17.12.2011, p. 86-106.

5. Directiva (UE) 2015/1535 a Parlamentului European și a Consiliului din 9 septembrie, de stabilire a unei proceduri de furnizare a informațiilor în domeniul reglementărilor tehnice și al normelor privind serviciile societății informaționale, JO L 241, 17.9.2015, p. 1–15.
6. Directiva 2004/107/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 15 decembrie 2004 privind arsenicul, cadmiul, mercurul, nichelul și hidrocarburile aromatice policiclice în aerul înconjurător, JO L 23, 26.1.2005, p. 3-16.
7. Directiva 2005/36/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 7 septembrie 2005 privind recunoașterea calificărilor profesionale, JO L 255, p. 22-142
8. Directiva 2008/50/CE a parlamentului european și a consiliului din 21 mai 2008 privind calitatea aerului înconjurător și un aer mai curat pentru Europa, JO L 152, 11.6.2008, p. 1-44.
9. Regulamentul (UE, Euratom) nr. 741/2012 al Parlamentului European și al Consiliului din 11 august 2012, JO L 228, 23.8.2012, p. 1-3.
10. Regulamentul de procedură al Comisiei (C(2000) 3614) cu modificările și completările ulterioare, JO L 308, 8.12.2000, p. 26.
11. Regulamentul de procedură al Curții de Justiție, JO L 265, 29.9.2012, pp. 1–42.
12. Tratatul Privind Funcționarea Uniunii Europene, JO C 326, 26.10.2012, pp. 47-390.

E. Jurisprudență.

1. Cauza 25/59, Olanda c. Înalta Autoritate, [1960], EU:C:1960:34, 34.
2. Cauza de referință Costa v ENEL 6/64, EU:C:1964:66, 30, 294.
3. Cauza 28/69, Comisa c. Italia [1970], EU:C:1970:26, 66.
4. Cauza 31/69, Comisia c. Italia [1970], EU:C:1970:10, 33, 57, 111.
5. Cauza 77/69, Comisia c. Belgiei [1970], EU:C:1970:34, 34, 42, 43.
6. Cauza 7/71, Comisia c. Franța, [1971] EU:C:1971:121, 25, 34, 35, 41, 110, 112, 295, 348.
7. Cauza 43/75, Defrenne [1976] EU:C: 1976:56, 292.
8. Cauza 89/76, Comisia vs. Olanda [1977], EU:C:1977:123, 38, 114.
9. Cauza 141/78, Franța c. Regatului Unit, [1979], EU:C:1979:225, 155, 204, 239.
10. Cauzele reunite 142 și 143/80, Amministrazione delle Finanze dello Stato [1981], EU:C:1981:121, 137.
11. Cauza 96/81, Comisia c. Olanda [1982], EU:C:1982:192, 61, 62, 192.
12. Cauza 249/81, Comisia c. Irlanda [1982], EU:C:1982:402, 51.
13. Cauza 74/82, Comisia c. Irlanda [1984], EU:C:1984:34, 142.
14. Cauza C-169/82, Comisia c. Italia [1983], EU:C:1984:43, 35, 155.
15. Cauza 274/83, Comisia c. Italia [1985], EU:C:1985:148, 68.
16. Cauza 16/84, Comisia c. Olanda [1985], EU:C:1985:309, 142.

17. Cauza 241/85, Comisia c. Grecia [1988], EU:C:1988:95, 80.
18. Cauza 263/85, Comisa c. Italia [1991], EU:C: 1991:73, 66.
19. Cauza 293/85, Comisia c. Belgia [1988], EU:C:1985:446, 235.
20. Cauza 363/85, Comisa c. Italia [1987], EU:C:1987:196, 66.
21. Cauza 420/85, Comisia c. Italia, [1987], EU:C:1987:333, 64.
22. Cauza 63/87, Comisia c. Greciei [1988], EU:C:1988:285, 56, 216.
23. Cauza 5/88, Wachauf, [1989] EU:C:1989:321, 69.
24. Cauza C-209/88, Comisia c. Italia [1990], EU:C:1990:423, 35.
25. Cauza C-96/89, Comisia c. Olanda, [1991] EU:C:1991:213, 39.
26. Cauza C-374/89, Comisia împotriva Belgiei [1991], EU:C:1991:60, 77.
27. Cauzele reunite C-6 și 9/90, Francovich [1991], EU:C:1991:428, 30, 240, 246, 247.
28. Cauza T-24/90 Automec Srl c. Comisiei, [1992], EU:T:1992:97, 349.
29. Cauza C-52/90, Comisia c. Danemarca [1992], EU:C:1992:151, 148, 151, 347.
30. Cauza C-45/91, Comisia c. Grecia [1992], EU:C:1992:164, 58.
31. Cauza C-276/91, Comisia c. Franța [1993], EU:C: 1993:336, 59.
32. Cauza C-431/92, Comisia c. Germaniei, [1995], EU:C:1995:260, 20, 34, 58.
33. Cauzele reunite C-46 și 48/93, Brasserie du Pecheur and Factortame [1996], EU:C:1996:79, 30, 45, 246, 247, 248, 249, 251.
34. Cauza C-173/94, Comisia c. Belgiei [1996], EU:C:1996:264, 52.
35. Cauza C-117/95, Comisia c. Italia [1996], EU:C:1996:362, 34, 105, 155, 157, 159.
36. Cauza C-191/95, Comisia c. Germania [1998], EU:C:1998:441, 138, 155.
37. Cauza C-388/95, Belgia c. Spaniei [2000], EU:C:2000:244, 204.
38. Cauza C-263/96, Comisia c. Belgia, [1997], EU:C:1997:629, 35, 112, 276.
39. Cauza C-71/97 Comisia c. Spania [1998], EU:C:1998:455, 35.
40. Cauza C-95/97, Comisia c. Region Wallonne.[1997], EU:C: 1997:184, 42
41. Cauza C-150/97, Comisia c. Portugalia, [1999] EU:C:1999:15, 35.
42. Cauza C-175/97, Comisia c. Franța, [1998], EU:C:1998:89, 35
43. Cauza C-348/97, Comisia c. Germania, [2000], EU:C:2000:317, 35.
44. Cauza C-365/97, Comisia c. Italia [1999], EU:C:1999:544, 58, 61, 156, 159, 194.
45. Cauza C-387/97, Comisia c. Grecia [2000], EU:C:2000:356, 58, 253, 254, 257, 259, 263, 268, 303,393.
46. Cauza C-437/97, EKW, [2000], EU:C:1999:342.
47. Cauza C-205/98 Comisia c. Austriei [2000], EU:C:2000:493, 57.
48. Cauzele reunite C-466-469, 471, 472, 475 și 476/98, Comisia c. Regatul Unit și alții, [2002], EU:C:2002:624, 25, 36, 40, 83, 167.
49. Cauza C-220/99, Comisia c. Franței [2001], EU:C:2001:434, 158.

50. Cauza C-387/99, Comisia c. Germaniei [2004], EU:C:2004:235, 58, 96, 148.
51. Cauza C-404/99 Comisia c. Franța [2001] EU:C:2001:192, 34, 36.
52. Cauza C-482/99, Comisiei c. Franța [2002], EU:C:2002:294, 53.
53. Cauza C-1/00, Comisia c. Franța,[2001], EU:C:2001:687, 33, 78, 124, 138, 142
54. Cauza C-129/00, Comisia c. Italia [2003], EU:C:2003:656, 43, 48.
55. Cauza C-325/00, Comisia c. Germaniei [2002], EU:C:2002:633, 52.
56. Cauzele reunite C-20 și 28/01, Comisia c. Germania, [2003], EU:C:2003:220, 173.
57. Cauza C-60/01, Comisia c. Franța [2002], EU:C:2002:383, 61.
58. Cauza C-224/01, Kobler [2003], EU:C:2003:513, 30, 47, 249.
59. Cauza C-226/01, Comisia c. Danemarca, [2003] EU:C:2003:60, 36.
60. Cauza C-296/01, Comisia c. Franța [2003], EU:C:2003:626, 62
61. Cauza C-361/01 P, Kik [2003], EU:C:2003:434, 360.
62. Cauza C-362/01, Comisia c. Irlanda [2002], EU:C:2002:739, 137, 143.
63. Cauza C-388/01, Comisia c. Italia [2003], EU:C:2003:30, 43.
64. Cauza C-58/02, Comisa c. Spain, [2004], EU:C:2004:9, 65, 276.
65. Cauza C-104/02, Comisia c. Germania [2005], EU:C:2005:219, 243.
66. Cauza C-282/02, Comisia c. Irlanda [2005], [2005] EU:C:2005:334, 67.
67. cauza C-304/02, Comisia c. Franța, [2005] EU:C:2005:444, 183, 257, 262, 263, 265, 268, 284.
68. Cauza C-350/02, Comisia c. Olanda [2004], EU:C:2004:389, 155, 201.
69. Cauza C-173/03, Traghetti del Mediterraneo [2006] EU:C:2006:391, 47, 57, 249, 372
70. Cauza C-456/03, Comisia c. Italia [2005], EU:C:2005:388, 68, 105,147, 156,158, 192, 197, 200, 276
71. Cauza C-292/04, Meilicke și alții, [2007], EU:C:2007:132
72. Cauza C-437/04, Comisia c. Belgia [2007], EU:C:2007:178, 55, 170.
73. Cauza C-508/04, Comisia c. Austria [2007], EU:C:2007:427, 76.
74. Cauza C-110/05, Comisia c. Italia (Motorcycle Trailers), [2009], EU:C:2009:66, 25, 32, 177, 183, 195, 196.
75. Cauza C-135/05, Comisia c. Italia [2007], EU:C:2007:250, 58, 96, 148, 196, 198.
76. Cauza C-142/05, Mickelsson and Roos, [2009] EU:C:2009:336, 32
77. Cauza C-236/05, Comisia c. Regatului Unit [2006], EU:C:2006:707, 158.
78. Cauza C-161/06, Skoma-Lux [2007] EU:C:2007:773, 360.
79. Cauza C-132/06, Comisia c. Italiei [2008], EU:C:2008:412, 59, 76.
80. Cauza C-445/06, Danske Slagterier, [2009], EU:C:2009:178, 29, 33, 251, 317, 381.
81. Cauza C-489/06, Comisia c. Grecia [2009], EU:C:2009:165, 58, 194.
82. Cauza C-196/07, Comisia c. Spania [2008], EU:C:2008:146, 34, 142.
83. Cauza C-331/07, Comisia c. Grecia [2009], EU:C:2009:247, 60, 159.

84. Cauza C-546/07, Comisia c. Germania [2010], EU:C:2010:25, 55, 84, 122, 162.
85. Cauza C-154/08, Comisia c. Spania [2009], EU:C:2009:695, 147.
86. Cauza C-297/08, Comisia c. Italia [2010], EU:C:2010:115, 35, 114, 116, 192.
87. Cauza C-423/08, Comisia c. Italia [2010], EU:C:2010:347, 69.
88. Cauza C-508/08, Comisia c. Maltei [2010], EU:C:2010:643, 185.
89. Cauza C-226/09, Comisia c. Irlandei, [2010], EU:C:2010:697, 35.
90. Cauza C-251/09, Comisia c. Cipru [2011], EU:C:2011:84, 139.
91. Cauza C-410/09 Polska Telefonia Cyfrowa [2011], EU:C:2011:294, 360.
92. Cauza C-539/09, Comisia c. Germania [2011], EU:C:2011:733, 59, 76, 170, 180, 218.
93. Cauza C-379/10, Comisia c. Italiei [2011], EU:C:2011:775, 57, 249, 372.
94. Cauzele reunite C-399 și 401/10 P, Bouygues și Bouygues Telecom [2010], EU:C:2013:175, 59.
95. Cauza C-95/12, Comisia c. Germania [2013], EU:C:2013:676, 187, 244, 245, 246, 252-254, 260, 393.
96. Cauza C-286/12, Comisia c. Ungaria [2012], EU:C:2012:687, 145, 184, 224.
97. Cauza C-395/13, Comisia c. Belgia [2014], EU:C:2014:2347, 36.
98. Cauza C-101/16, Paper Consult SRL, [2017], EU:C:2017:775.
99. Cauza C-301/17, Comisia c. România [2018], EU:C:2018:846.
100. Cauza C-638/18, Comisia c. România [2020], EU:C:2020:334.
101. Cauza C-51/20, Comisia c. Grecia [2022], EU:C:2022:36.
102. Cauza C-109/22, Comisia c. România [2023], EU:C:2023:991.
103. Opinia Avocatului General Gand în cauza 77/69, Comisia c. Belgia [1970], EU:C:1970:25, 34, 42, 43.
104. Opinia Avocatului General Roemer în Cauza 7/71, Comisia c. Franța [1971], EU:C:1971: 107, 295, 348.
105. Opinia Avocatului General Capotorti în Cauza 249/81, Comisia c. Irlanda [1982], EU:C:1982: 293, 51.
106. Opinia Avocatului General Darmon în cauza C-258/89, Comisia c. Spain [1991] EU:C:1991: 222, 131.
107. Opinia avocatului General Lenz în cauza C-24/91, Comisia c. Spania [1992], EU:C:1992:59, 51.
108. Opinia Avocatului General Alber în cauza C-276/97, Comisia c. Franța, [2000], EU:C:2000:39, 41.
109. Opinia Avocatului General Mischo în cauza C-276/99, Germania c. Comisiei [2001], EU:C:2001: 333, 152.
110. Opinia Avocatului General Geelhoed în cauza C-129/00, Comisia c. Italia, [2003] EU:C:2003:319,43,48.

111. Opinia Avocatului General Kokott în cauza C-385/02, Comisia c. Italia, [2004], EU:C:2004:276, 34, 36, 107, 113, 118, 123.
112. Opinia Avocatului General în cauza C-456/03, Comisia c. Italia [2005], EU:C:2005:155, 105,
113. Opinia Avocatului General Mengozzi în cauza C-523/04, Comisia c. Olanda, [2006], EU:C:2006:717, 40, 383.
114. Opinia Avocatului General Bot în cauza C-110/05, Comisia c. Italia, [2008], EU:C:2008:386, 33, 96.
115. Opinia Avocatului General Kokott în cauza C-334/08, Comisia c. Italia, [2010], EU:C:2010:187, 44, 115, 173.
116. Opinia avocatului General Sharpston în cauza C-350/08, Comisia c. Lituania [2010], EU:C:2010:214, 32, 36, 348.
117. Opinia Avocatului General Sharpston în cauzele reunite C-189, 193, 236, 269, 293, 293, 296, 309 și 450/11, Comisia c. Spania și alții [2013], EU:C:2013:365, 37, 198, 292.
118. Opinia avocatului General Kokott în cauzele C-196 și 378/13, Comisia c. Italia și Grecia [2014], EU:C:2014:2162, 97, 129, 150, 159, 169, 193, 195, 241, 244.
119. Opinia Avocatului General Kokott în cauza C-504/14, Comisia c. Grecia [2016], EU:C:2016:105, 59, 140, 181.